



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

# **Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia**

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Venetiis, 1593**

Qvaestio CLXXV. De raptu.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

reuebatur credere reuelationi facte patri suo. Non est autem simile de istis prophetis de quibus loquitur, qui diuersis apparent temporibus, quoniam eis non tenetur credere.

¶ Ad vltimū de muliere fornicatē Oleg dicit qd, ut multi putant, vere concubitus fornicarius ex suo genere ille fuit, cum mulier illa peccatrix esset, nō oportet laborare ad excusandum ipsam a peccato. Cōstat nō qd ista mulier fornicat, nos latens, excusata non fuit a peccato mortali: sicut nec hodie excusatur quædam mulier punitens se cognosci a quecūq; sanctissimo hōte, & propheta reputato, qd nō esset ius maritatus.

¶ Super Questionibus 175. Articuluū primū.

**I**N arti. 1. & 2. simul q. 175. dubiū occurrit, cur abstractionis a sensibus in 1. artic. author tres tñ assignauerit causas, scilicet inuidiā, & inuidiā, & Deū, cū constet quartā inueniri causā ab ipso expressam in 2. art. & abibi, scilicet inuidiam amoris, seu intentionis aīe. Et augeat dubiū quī inuenit Socrates apud Aulū Gellū de noctibus actis li. 2. qd p dicit arg. pno in inuolubilis abstractus manebat. Ipse etiā author, ut in gestis eiusdē legitur, tā familiārē habebat hōi obseruationē, ut etiā ad nūdū illam habuisse uideat. Ad hoc dicit qd reuera abstratio a sensibus, pter illā quæ fit in somno, a quatuor oritur causis a dicitis. Sed tres earū in 1. art. numerate sunt causæ extrinsecæ, & pterea ipse sola inuolubilis numerate sunt. Et de Deo dicit, qd demone clarū est, qd sunt extrinsecæ causæ. De corpore autē manifestatur ex hoc, qd licet sit intrinsecū hōi, est tñ extrinsecū aīe, qd alienatur, & abstrahitur a sensibus. Quarta uero intrinsecā est, quī est ipsa intentio, seu affectio animæ, & pterea nō est cōputata cū aliis. Ad id

Abraham, cui pronissime fierent, ita in occidentalis Babylonis, id est, Romanæ urbis exordio, qua imperante fuerat Christus uenturus, in quo impleantur illa promissa oracula prophetarum, non solum loquentiū, uerum etiam scribentium, in tantæ rei futuræ testimonium soluerentur, scilicet pmissiones Abraham factæ. Cū enim propheta numquā fere defuissent populo Israel, ex quo ibi reges esse ceperunt, in vltimū tantummodo eorum fuisse, non Gentium. Quando autem scriptura prophetica manifestius condebat, quæ genibus quandoque profisset, tunc condebat hęc ciuitas, scilicet Romana, quæ genibus imperaret. Ideo autem maxime tempore regum oportuit prophetas in illo populo abundare: quia tunc populus non opprimebatur a alienigenis, sed proprium regem habebat: & ideo oportebat per prophetas eum instrui de agendis, quasi libertatem habentem.

**A**D SECUNDVM dicendum, qd propheta prænantiant Christi aduentum, non potuerunt durare nisi vsque ad Ioannem, qui presentialiter Christum digito demonstrauit. Et tamen ut Hiero. ibidem dicit, non hoc dicitur, ut post Ioannem excludat prophetas, Legimus enim in actibus Apostolorum, & Agabum prophetasse, & quatuor uirgines filias Philippi. Ioannes etiam librum propheticum conscripsit de fine Ecclesiæ, & singulis temporibus non defuerunt aliqui propheta spiritum habentes, non quidem ad nouam doctrinam fidei deprimendam, sed ad humanorū actū directionem, sicut Augustinus refert 5. de ciuita. Dei, quod Theodosius Augustus ad Ioannem in Aegypti eremo cōstitutum, quē prophetandi spiritu præditum fama crebrescente dicerat, misit, & ab eo nuntium uictoria certissimum accepit.

Q VAESTIO. CLXXV.

De raptu, in sex articulos diuisa.

**D**E INDE considerandum est de raptu. **E**T CIRCA hoc quaruntur sex

- ¶ Primo, Vtrum anima hominis rapiatur ad diuinā.
- ¶ Secundo, Vtrum raptus pertineat ad vim cognoscitiuum,

- ¶ uel ad appetitiuum.
- ¶ Tertio, Vtrum Paulus in raptu uiderit diuinam essentiam.
- ¶ Quarto, Vtrum fuerit alienatus a sensibus.
- ¶ Quinto, Vtrum fuerit totaliter anima a corpore separata in statu illo.
- ¶ Sexto, Quid circa hoc scituerit, & quid ignorauerit.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum anima hominis rapiatur ad diuinā.

**A**D PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod anima hominis rapiatur ad diuinā. Diffinitur enim a quibusdam raptus ab eo quod est secundum naturam, in id quod est supra naturam, uel superioris naturæ eleuatio: est autem secundum naturam hominis ut ad diuinā eleuetur. dicit enim Augustinus in principio confess. \* Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te: non ergo hominis anima rapiatur ad diuinā.

¶ 2. Præterea, Dionysius \* dicit 8. cap. de diuin. nomin. quod iustitia Dei in hoc attenditur, quod omnibus rebus distribuit secundum suum modum, & dignitatem: sed quod aliquis eleuetur supra id, quod est secundum naturam, non pertinet ad modum hominis, uel dignitatem, ergo uidetur quod non rapiatur mens hominis a Deo in diuinā.

¶ Præterea, Raptus quādam uolentiam importat: sed Deus non regit nos per uolentiam, & coacte, ut Damascenus \* dicit. non ergo mens hominis rapiatur ad diuinā.

**S**ED CONTRA est, quod secundæ ad Corinthiorum duodecimo, dicit Apostolus. Scio hominem in Christo raptum vsque ad tertium cœlum. ubi dicit † Glossa raptus, id est, contra naturam eleuatum.

**R**ESPONDEO. Dicendum, quod raptus uolentiam quādam importat, ut dictum est. \* Uolentum autem dicitur, cuius principium est extra, nil conferente eo quod vim patitur, ut dicitur tertio Ethicorum. † Conferunt autem unumquodque ad id in quod tendit secundum propriam inclinationem uel uoluntariam, uel naturalem: & ideo oportet quod ille qui rapitur ab aliquo exteriori, rapiatur in aliquid quod est diuersum ab eo, in quod eius inclinatio tendit: quæ quidem diuersitas attenditur dupliciter. Vno quidem modo, quantum ad finem inclinationis, puta, si lapis qui naturaliter inclinatur ad hoc, quod feratur deorsum, proiciatur sursum. Alio modo, quantum ad modum tendendi, puta, si lapis uelocius proiciatur deorsum, quam sit motus eius naturalis. Sic igitur, & anima hominis dicitur rapi in id quod est præter naturam. Vno modo, quantum ad terminum raptus, puta, quando rapitur ad pœnas, secundum illud Psalmi 49. Ne quando rapiat, & non sit qui eripiat. Alio modo, quantum ad modum homini connaturalem, qui est ut per sensibilia intelligat ueritatem: & ideo quando abstrahitur a sensibilibus

Secunda Secundæ S.Tho. HHH 2 appre-

antē qd de Socrate dicit, potest dici, qd ex uehementia intentionis aīe abstrahatur. Veruntamen Aristot. in pblemate magno de uirtu excellētibus, corporali causa uel tribuere, existimant siquid illi maniacū. De authore autē particulariter quidē dicitur, qd ex infirmitate causa alienabatur a sensibus, si ex nimia intentione ad speculabilia, uel affectione ad fruibilia. Vniuersaliter autē in nullam potē reduci corporis, uel aīe cām illius raptus: qm corporaliter eleuatus a terra respicietur, qd & corporis, & aīe uires excedit. Et propterea cū sanctus Dei esset, pculdubio diuinā raptus uirtute.

Veri. q. 13 ar. 1. & ar. 2. ad 9. Et 2. Cor. 12.

Super

\* Lib. 1. cap. 1. ante medium, to. 1.

Cap. 3. a medio illius, & cap. 9. non procul a B.

Li. 1. ca. 10. circa p. inc.

Glossa Cordina r. ibid.

Arg. 3. huius articuli. li. 3. ca. 1. circa medium comj.

apprehensione dicitur rapi, etiã si eleuetur ad ea, ad quã naturaliter ordinatur: dum tamen hoc nõ fiat ex propria intentione, sicut accidit in somno, qui est secundum naturam: unde non potest proprie raptus dici. Huiusmodi autem abstractio, ad quemcumque fiat, potest ex triplici causa contingere. Vno modo, ex causa corporali: sicut accidit in his, qui propter aliquam infirmitatem alienationem patiuntur. Secundo modo, ex virtute demonũ, sicut patet in arreptitijs. Tertio modo, ex virtute diuina: & sic loquimur nõc de raptu, prout. s. aliquis spiritu diuino eleuatur ad aliqua supernaturalia cũ abstractione a sensibus, secundum illud Ezechiel. 8. Spiritus eleuauit me inter cœlum & terram, & adduxit me in Hierusalem in visione Dei. Sciendum tamen, qd rapti quandoque dicitur aliquis non solum propter alienationem a sensibus, sed etiam pp alienationem ab his quibus intendebat, sicut cum aliquis patitur euagationem mētis præter propositum: sed hoc non ita proprie dicitur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod naturale est homini, vt in diuina tēdat per sensibiliũ apprehensionem, secundum illud Rom. 1. Inuisibilia Dei per ea, quã facta sunt, intellecta conspiciuntur: sed iste modus, quod aliquis eleuetur ad diuina cum abstractione a sensibus, non est homini naturalis.

AD SECUNDVM dicendum, qd ad modũ, & dignitatē hominis pertinet, qd ad diuina eleuetur ex hoc ipso, quod homo factus est ad imaginem Dei. Et quia bonum diuinum in infinitum excedit humanam facultatem, indiget homo, vt supernaturaliter ad illud bonum capiendum adiuuetur, quod fit per quodcumque beneficium gratiã. Vnde quod sic eleuetur mens a Deo per raptum, nõ est contra naturam, sed supra facultatem naturã.

AD TERTIVM dicendum, quod uerbum Damasceni est intelligēdũ quantũ ad ea, quã sunt p hominē faciēda. Quantum ad ea, quã excedit liberi arbitrij facultatem, necesse est, quod homo quoddã fortiori operatione eleuetur: quã quidem quantum ad aliquid, potest dici coactio, si scilicet attendatur modus operationis: non autem si attendatur terminus operationis, in quem natura hominis, & eius intentio ordinatur.

ARTICVLVS II.

Utrum raptus magis pertineat ad uim cognoscitiuam, quã ad uim appetitiuam.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, qd raptus magis pertineat ad uim appetitiuam, quã ad uim cognoscitiuã. Dicit. n. Dion. 4. c. de diu. no. Est autem ecclasi faciens diuinus amor: sed amor pertinet ad uim appetitiuam. ergo & ecclasis, siue raptus.

¶ 2. Præt. Grego. dicit in 2. Dialog. qd ille qui porcos paut, euagatione mētis, & immuditie sub semetipso cecidit, Petrus uero, quem angelus soluit, eiusq; mētē in ecclasi rapuit, non extra se quidem, sed supra semetipsum fuit: sed ille filius prodigus per affectum in inferiora dilapsus est. ergo etiam & illi qui rapiuntur in superiora, per affectum hoc patiuntur.

Cap. 4. de diu. no. par. 1. non remouet a sine. lib. 2. c. 1. circa ea med.

Est August. Psal. 70. in prim. illius, tom. 8. exsatis

¶ 3. Præt. Super illud Psal. 30. In te Domine speraui, non confundar in æternum, dicit Glossa\* in expositione tituli. Ecclasis grãce, latine dicitur excessus mentis, qui fit duobus modis, uel pauore terrenorum, uel mente rapta ad superna, & inferiorum obliuia: sed pauor terrenorum ad affectum pertinet, ergo

etiam raptus mentis ad superna, quã eleuatur, pertinet ad affectum.

SED CONTRA est, quod super illud Ego dixi in excessu meo, omnis homo alienatur, sed aliqua inspiratione reuertitur ad sum: sed reuelatio pertinet ad uim cognoscitiuam. ergo & ecclasis, siue raptus.

RESPONDEO. Dicendum, quod de raptu loqui possumus. Vno modo, quantum ad aliquis rapitur: Et sic proprie loquimur, potest pertinere ad uim appetitiuam, & cognoscitiuam. Dicitur enim quod raptus pertinet propriam inclinationem eius quod est motus appetitiuus: virtus est quod natio ad bonum appetibile. Vnde proprie ex hoc, quod homo appetit aliquid, non p se mouetur. Alio modo, potest esse quantum ad suam causam: & sic potest esse ex parte appetitiuus virtutis. Et hoc est qd appetitus ad aliquid uehementer afficitur, quod ex uolentia affectus boni uisus alius alienatur. Habet etiam effectus in uirtute, cum scilicet aliquis delinquit quã rapitur. Vnde & Apostolus dicit, solum ad tertium celum, quod pertinet ad plationem intellectus: sed etiam in partem pertinet ad affectum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod raptus aliquid supra ecclasi. Nam ecclasis proprie excedit a seipso, secundũ quod extra suã ordinationē ponitur: sed raptus addit uolentiam quandã. Potest igitur uim appetitiuam pertinere, puta, cum appetitus tendit in ea, quã extra ipsum suã ordinationē hoc Dionysius dicit, quod diuinus amor tendit ad res amatas. Vnde postea dicitur, quod ipse Deus, qui est omnium causa, per amoris bonitatis extra seipsum tendit ad omnia existētia: quãuis etiam hoc diceretur de raptu, non deligeretur amor esse causa raptus.

AD SECUNDVM dicendum, quod raptus est duplex appetitus, scilicet intellectus, & uoluntas, & sensitiuus, qui dicitur intellectus, qui dicitur uoluntas, & sensitiuus, qui dicitur appetitus. Sed appetitus pertinet ad uim appetitiuam, & superioris datur appetitus superiori, & inferioris datur appetitus inferiori. Dupliciter ergo homo raptus potest fieri extra seipsum. Vno modo appetitus intellectus totaliter in diuina re terminis his, in quã in elmat appetitus intellectus sic Dionysius dicit in 4. de diu. no. quod in uirtute diuini amoris ecclasi faciente, dicitur ego, iam non ego: uini uero in me. Charitas modo, quando prætermisso appetitu inferiori totaliter fertur in ea, quã pertinet ad inferiorē: & sic ille qui porcos paut, sub inferiorē cecidit. Et iste excessus, uel ecclasis, potest quã ad rationem raptus, quã primus appetitus superior est magis homini proprius: quã do homo ex uolentia appetitus inferioris datur a motu appetitus superioris, magis ab eo, quod est sibi proprium: quã inferiori ubi uolentia, qd uoluntas potest raptus deficit a uera ratione raptus, nisi totus raptus passio sit, qd uim rationis totaliter raptus

tingit in his qui propter vehementiam ire, uel amoris inaniunt. Considerandum tamen quod uterque excessus secundum appetitum existens, potest causare excessum cognoscitiue virtutis, uel quia mens ad quaedam intelligibilia rapiatur alienata a sensibus, uel quia rapiatur ad aliquam imaginariam uisionem, seu phantasticam apparitionem.

AD TERTIVM dicenda, qd sicut amor est motus appetitus respectu boni, ita timor est motus appetitus respectu mali. Unde eadem ratione ex utroque potest causari excessus mentis, praesertim cum timor ex amore causetur, sicut August. dicit \* 14, de ciuit. Dei.

Super Questioni centesima septuaginta simoniana Ar. uolum ter. tum.

ARTICVLVS III.

Utrum Paulus in raptu uiderit Dei essentiam.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod Paulus in raptu non uiderit Dei essentiam. Sicut enim de Paulo legitur qd est raptus usque ad tertium caelum, ita & de Petro legitur Act. 10, qd cecidit super eum mentis excessus: sed Petrus in tuo excessu non uidit Dei essentiam, sed quandam imaginariam uisionem. ergo uidetur quod nec Paulus Dei essentiam uiderit.

¶ 2 Præc. Visio Dei facit hominem beatum: sed Paulus in illo raptu non fuit beatus: alioquin nunquam ad uitam huius miseriam redisset, sed corpus eius fuisset per redemptantiam ab anima glorificatum. sicut erit in sanctis post resurrectionem, qd pater esse falsum. ergo Paulus in raptu non uidit Dei essentiam.

¶ 3 Præc. Fides, & spes esse non possunt simul cum uisione diuinae essentiae, ut habetur 1. ad Corinth. 13. sed Paulus in statu illo habuit fidem, & spem. ergo non uidit Dei essentiam.

¶ 4 Præc. Sicut August. \* dicit 12. super Genes. ad litteram. Secundum uisionem imaginariam quaedam similitudines corporum uidentur: sed Paulus in raptu dicitur quasdam similitudines uidisse, puta, tertii caeli, & paradisi, ut habetur 2. ad Corinth. 12. ergo uidetur esse raptus ad imaginariam uisionem, magis quam ad uisionem diuinae essentiae.

SED CONTRA est, quod August. \* determinat in libro de uidendo Deum ad Paulinam, quod ipsa Dei substantia a quibusdam uideri potuit in hac uita positus, sicut a Moyse, & Paulo, qui raptus audiuit ineffabilia uerba, quae non licet homini loqui.

RESPONDEO. Dicendum, quod quidam dixerunt Paulum in raptu non uidisse ipsam Dei essentiam, sed quandam resplendentiam clari-

tatis ipsius. Sed contrarium manifeste Aug. \* determinat non solum in lib. de uidendo Deum, sed etiam 12. super Genes. ad litteram, & habetur in glos. 2. ad Cor. 12. Et hoc etiam ipsa uerba Apostoli designant. Dicit enim se audisse ineffabilia uerba, quae non licet homini loqui. Huiusmodi autem uidetur ea, quae pertinent ad uisionem beatorum, quae excedit statum uiam, secundum illud Isa. 64. Oculus non uidit, Deus, absque te, quae praeparasti diligentibus te, & ideo conuenientius dicitur, quod Deum per essentiam uidit.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod mens humana diuinitus rapitur ad contemplandum ueritatem diuinam tripliciter. Vno modo, ut contempletur eam per similitudines quasdam imaginarias: & talis fuit excessus mentis, qui cecidit supra Petrum.

Alio modo, ut contempletur ueritatem diuinam per intelligibiles effectus, sicut fuit excessus Dauid, dicens, Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax. Tertio modo, ut contempletur eam in sua essentia: & talis fuit raptus Pauli, & etiam Moyse, & talis congruenter. Nam sicut Moyse fuit primus doctor Iudaeorum, ita Paulus fuit primus doctor Gentium.

AD SECUNDVM dicendum, quod diuina essentia uideri ab intellectu creato non potest, nisi per lumen gloriae, de quo dicitur in Psal. 35. In lumine tuo uidebimus lumen: quod tamen dupliciter participari potest. Vno modo per modum formae immanentis: & sic beatos facit sanctos in patria. Alio modo, per modum cuiusdam passionis transeuntis, sicut \* dictum est de lumine prophetiae: & hoc modo lumen illud fuit in Paulo, quando raptus fuit. Et ideo ex tali uisione non fuit simpliciter beatus, ut fieret redundancia ad corpus, sed solum secundum quid: & ideo talis raptus aliquo modo ad prophetiam pertinet.

AD TERTIVM dicendum, quod quia Paulus in raptu non fuit beatus habitualiter, sed solum habuit actum beatorum, consequens est, ut simul tunc in eo non fuerit actus fidei: fuit tamen simul in eo fidei habitus.

AD QUARTVM dicendum, quod nomine tertii caeli potest uno modo intelligi aliquid corporeum: & sic tertium caelum dicitur caelum empyreum, quod dicitur tertium respectu caeli aerei, & caeli sideris: uel potius respectu caeli sideris, & respectu caeli aerei, siue crystallini. Et dicitur raptus ad tertium caelum, non quia raptus sit ad uidentum similitudinem alicuius rei corporeae, sed propter hoc, quod locus ille est contemplationis beatorum. Unde Glos. dicit \* 2. ad Corinth. 12. quod caelum tertium

est spirituale caelum, ubi angeli & sanctae animae fruuntur Dei contemplatione. Ad quod cum dicit se raptus est in aeternum. Alio modo, per tertium caelum potest intelligi aliqua uisio supermundana, quae potest dici tertium caelum tripliciter. Vno modo, secundum ordinem potentiarum cognoscitiuarum, ut primum caelum dicatur uisio supermundana corporalis, quae fit per sensum, sicut uisa est manus scribentis in pariete, Daniel. 5. Secundum autem caelum sit uisio imaginaria, puta, quam uidit Isa. & Ioan. in Apocalyp. Tertium uero caelum dicatur uisio intellectualis, ut Augustinus \* exponit 12. super

Secunda Secunda S. Tho. HHH 3 per

manste in eo quo ad multa credo la exitus in actu simpliciter: quo ad illa uero, qd uidit exitus in actu sub conditione, & pparatione animi, s. qd etia crederet si no uidisset: Et hac solutione utendu est, cu de uisionibus prophetarum, & eorum fide est questio.

Super

Lib. 2. ca. 13. & 28. to. 3. Et epist. ad ca. 13. to. 2.

D. 102.

Psal. 115.

D. 486.

q. 171. art. 2. D. 986.

Glos. ordinaria ibid.

Lib. 12. cap. 28. tom. 3.

per Gene. ad literam. Secundo modo, potest dici tertium celum secundum ordinem cognoscibiliu, ut primum celum dicatur cognitio celestium corporu; secundum, cognitio celestium spirituum: tertium cognitio ipsius Dei. Tertio modo, potest dici, tertium celum contemplatio Dei secundum gradus cognitionis, qua Deus videtur, quoru primus pertinet ad angelos infima hierarchia: secundus, ad angelos medii: tertius, ad angelos supra, ut dicitur \* Gio. 2. ad Cor. 12. Et quia visio Dei non potest esse sine delectatione, propterea non solum se dicit raptum ad tertium celum ratione contemplationis: sed etiam in paradisu ratione delectationis consequentis.

Ibi Inuitur in glof ordinaria ex Dion. Areopagita.

¶ Super Questionis genesima septuagesima quinta Ar. quarta.

ARTICVLVS III.

¶ Vtrum Paulus in rapto fuerit alienatus a sensibus.

**I**n art. 1. eiusdem q. 175. ad ratione ad tertium, aduerte q. ratio ista, l. q. in Paulo videtur diuina essentia, relicta fuerit ali qua spes intelligibilis ex ipsa uisione, si cur abeute sensibili remanet ali que impressiones in anima, quas conferes ad phatasmata, postea memoratur, pot dupliciter intelligi. Primo, q. remaneret in intellectu Pauli spes intelligibiles, quasi reliquie illius uisionis, sicut contingit in nobis, q. remanet reliquie lucis post uisionem corporale. Et hoc ut sonare modus loquendi istius literę, dum dicit, q. relicta fuerunt ex hoc ipso, q. uidebat Deum. Et sic intellectus Pauli passus se habuisset ad hmoi participatione specierum. Alio modo, pot intelligi q. intellectus Pauli du uideret Deu, formauit sibi similitudines eoru, q. uidebat i Deo, & hoc ex naturali intellectu uirtute, quatenus natus est ex quibusdam uis formate simili uirtute alterius, Et hunc quide fm sensum, seu modu, expressit author in 1. li. q. 12. ar. 9. ad fm. Primum autem modum hic tm insinuat: uterque tamen possibilis uidetur.

¶ 8. q. 13. art. 11. co. Et ve ri. q. 10. art. 11. cor. & q. 73. ar. 1. cor. & ad 4. & ar. 4. cor. Et quod 1. ar. 1. cor. 12. le. 1. 1. lib. 12. cap. 28. circ. mediam, 103.

Cap. 1. co. 4.

Lib. 11. cap. 27 tom. 3.

¶ 2. Præ. Christus uere uiator fuit, & continue uisione diuine essentia fruebatur, nec tamē siebat abstractio a sensibus, ergo nec fuit necessarium, quod Paulo fieret abstractio a sensibus ad hoc, q. essentiam Dei uideret.

¶ 3. Præ. Paulus postquam Deum per essentiam uiderat, memor fuit illoru, quæ in illa uisione conspexerat. unde dicebat 2. ad Corint. 12. Audiui arcana uerba, quæ non licet homini loqui: sed memoria ad partem sensitiuam pertinet, ut patet per Philosophum in libro de memoria, & reminiscencia. ergo uidetur quod etiam Paulus uidendo Dei essentiam, non fuerit alienatus a sensibus.

¶ Sed contra est, quod Aug. dicit super Gene. ad literam. \* Ni si ab hac uita quisque quodammodo moriatur siue omnino exiens

Super

a corpore, siue auersus & alienatus a corporis sensibus, in illam non uehitur uisionem. **R**ESPON. Dicendum, q. diuina essentia nō potest ab homine uideri per aliam uim cognoscitiuam, q. per intellectum. Intellectus autem humanus non conuertitur ad intelligibilia, nisi mediantibus phatasmatis, qua per species intelligibiles a sensibus accipit, & in quibus considerans ac sensibilibus iudicat, & ea disponit. Et ideo in omni operatione, qua

intellectus noster abstrahitur a phatasmate esse est, q. abstrahatur a sensibus. Intellectus hominis in statu uie necesse est, q. abstrahatur, si uideat Dei essentiam. Intellectus aliquod phantasma potest Dei essentiam immo nec per aliquam speciem intelligibilem: tam: quia essentia Dei in infinitum excedit omnia corpora, quorum sunt phatasmata. Intellectus hominis eleuatur ad abstractiua uisionem, ut tota mentis intentio sit ita scilicet quod nihil intelligat aliud, nisi Deum. Intellectus uero in statu uie uideat Deum, sed totaliter feratur in Deum. Intellectus uero in statu uie uideat Deum, sed totaliter feratur in Deum. Intellectus uero in statu uie uideat Deum, sed totaliter feratur in Deum.

¶ G. Essentiam sine abstractione a sensibus.

¶ AD PRIMUM ergo dicendum, quod cum est post resurrectionem in beatitudine uidentibus fiet redundantia ab intellectu res uires, & usque ad corpus. Unde sicut regulam diuina uisionis, anima in celestibus, & sensibilibus. Talis autem regulam fit in his qui raptantur, sicut dictum est est similis ratio.

¶ AD SECUNDUM dicendum, quod anima Christi erat glorificata per beatitudinem glorię, quo diuinam essentiam uidebat plus, quam aliquis angelus. uel homo. Intellectus uero propter corporis passibilitatem, quam paulominus ab angelis minoratur ad Hebręos 2. dispensatiue, & non quem defectum ex parte intellectus, sed similis ratio de eo, & de aliis uiuentibus.

¶ AD TERTIUM dicendum, quod quæquam cessauit uidere Dei essentiam, in illa uisione cognoscitur species intelligibiles habitualiter et intellectu relicta: sicut etiam ab eorum uent aliquæ impressiones in anima, conferens ad phatasmata memoratur. Intellectus illam cognitionem, aut cogitare potest exprimere.

ARTICVLVS III.

¶ Vtrum anima Pauli in statu illi fuerit a corpore separata.

¶ AD QUINTUM sic procedit. Videtur quod anima Pauli in statu illo fuerit totaliter a corpore separata. Dicit enim Apostolus 2. ad Corint. 5. Quamdiu sumus in corpore, peregrinamur a Domino. Per fidem enim ambulamus, & non per speciem: sed Paulus in statu illo non peregrinabatur a Domino, quia uidebat Deum per speciem, ut dictum est. ergo non erat in corpore.

¶ 2. Præ. Potentia anima non potest eleuari supra eius essentia, in qua radicatur: sed intellectus, qui est potentia anime, in rapto fuit a corporalibus abstractus per eleuationem ad diuinam contemplationem. ergo multo magis essentia anima fuit separata a corpore.

maeris diffuse de-  
clarat, hoc intelligit  
p se: qñ per accis  
pars intellectua in-  
pedi uegetatiua, &  
ecora. Experimentu. n.  
altus uegetatiua, &  
digerendo, & calera  
ciedo, & fumando,  
&c. pdesse, & obel-  
se uiribus mini-  
strabus intellectus,  
adeo ut qdã penitus  
prietur intellectu,  
ut faui, & ebrui, &c.  
qdã claru uideatur  
fortiu intellectu ex  
claritate spiritus ex  
uegetabili generato  
ru. Econtra experi-  
mur etiã q exercita-  
tio intellectus nocet  
parti uegetatiua qñ-  
que, ut immedie  
post cibũ, q calor &  
spũ debet seruire  
uegetatiua parti tra-  
hatur ad ministran-  
dũ cogitatur, me-  
moratur, & huius  
ministrabus intelle-  
ctui. Quisq etiã con-  
fert exercitatio intel-  
lectus uegetatiua, p  
quão ponit in exer-  
cicio, & labore uir-  
tes sibi ministrat.  
Laboru, & exerci-  
tiũ paritũ corporaliũ  
si moderate, & spe-  
cogno fiat, ad dige-  
stionem conferunt.

**RESPON.** Dicendum, quod in  
raptu, de quo nunc loquimur, vir-  
tute diuina eleuatur homo ab eo  
quod est secundum naturam, in  
id quod est supra naturã: & ideo  
duo considerare oportet. Primò  
quidem quid sit homini secundũ  
naturã. Secundò, quid diuina vir-  
tute in homine sit siendum supra  
naturam. Ex hoc autem quòd ani-  
ma corpori vnitur tamquam naturalis forma ipsius,  
conuenit animæ naturalis habitudo ad hoc, quod  
per conuersionem ad phantasmata intelligat. Quod  
quidem ab ea non aufertur diuina uirtute in raptu,  
quia non mutatur status eius, ut dictum est. Man-  
te autem hoc statu aufertur ab anima actualis con-  
uersio ad phantasmata, & sensibilia, ne impediatur  
eius eleuatio in id, quod excedit omnia phantasma-  
ta, ut dictum est: & ideo in raptu non fuit necessã-  
rium quod anima sic separaretur à corpore, ut ei nõ  
vniatur quasi forma. Fuit autem necessarium intel-  
lectum eius abstrahi à phantasmatibus, & sensibi-  
lium perceptione.

**AD PRIMVM** ergo dicendum, quod Paulus in  
raptu illo peregrinabatur a Domino quantum ad  
statum, quia adhuc erat in statu viatoris: non autem  
quo ad actum, quo uidebat Deum per speciem, ut  
ex predictis patet.\*

**AD SECVNDVM** dicendum, quod potentia  
animæ uirtute naturali non eleuatur supra mo-  
dum conuenientem essentia eius. Virtute tamen  
diuina potest in aliquo altius eleuari: sicut corpus  
per violentiam fortioris uirtutis eleuatur supra lo-  
cum conuenientem sibi secundum speciem suã  
naturã.

**AD TERTIVM** dicendum, quod vires animæ  
uegetabilis non operantur ex intentione animæ,  
sicut vires sensitiua, sed per modum nature: & ideo  
non requiritur ad raptum ab eis abstractio, sicut a  
potentis sensitiuis, per quarum operationes minu-  
etur intentio animæ circa intellectuam cog-  
nitionem.

**ARTICVLVS. VI.**  
**Vtrum Paulus ignorauerit, an anima  
eius fuerit à corpore separata.**

**AD SEXTVM** sic proceditur. Vi-  
detur, quod Paulus nõ igno-  
rauerit, an eius anima fuerit a cor-  
pore separata. Dicit enim ipse 2.  
ad Corinth. 12. Scio hominem in  
Christo raptum usque ad tertium  
cælum: sed homo nominat com-  
positum ex anima, & corpore, ra-  
ptus etiam differt a morte. Vide-  
tur ergo q ipse sciuerit animam  
non fuisse per mortem a corpore  
separatã, praesertim quia hoc cõ-  
muniter a doctoribus ponitur.

**¶ 2 Præt.** Ex eiusdem Apostoli ver-  
bis patet, quod ipse sciuit quo ra-  
ptus fuerit, quia in tertium cælũ:  
sed ex hoc sequitur, quod sciue-  
rit vtrum in corpore fuit, uel nõ:  
quia si sciuit tertium cælum esse  
aliquid corporeum, consequens  
est, quod sciuerit animam non esse a corpore  
separatã, quia visio rei corporeæ non potest fieri  
nisi per corpus. ergo uidetur quod non ignoraue-  
rit, an anima fuerit a corpore separata.

**¶ 3 Præt.** Sicut August. dicit 12. \* super Genes. ad literam. Ipse in raptu uidit illa uisione Deum, qua uidet  
sancti in patria: sed sancti ex hoc ipso quod uident  
Deum, sciunt an animæ eorum sint a corporibus  
separatæ, ergo & Paulus hoc sciuit.

**SED CONTRA** est, quod dicitur 2. ad Corinth.  
12. Siue in corpore, siue extra corpus, nescio, Deus  
scit.

**RESPONDEO.** Dicendum, quod huiusmo-  
di quaestionis ueritatem accipere oportet ex ipsius  
Apostoli uerbis, quibus dicit se aliquid scire, scilicet  
se raptum esse usque ad tertium cælum, &  
aliquid nescire, scilicet utrum in corpore, aut ex-  
tra corpus: quod quidem potest intelligi dupliciter.  
Vno modo, ut hoc quod dicitur, Siue in  
corpore, siue extra corpus, non referatur ad ipsum  
esse hominis rapti, quasi ignorauerit an anima eius  
esset in corpore, an non: sed ad modum raptus,  
ut scilicet ignorauerit, an corpus eius fuerit simul  
raptum cum anima in tertium cælum, vel non,  
sed solum anima, sicut Ezechiel. octauo dicitur,  
quod adductus est in uisionibus Dei in Hierusalem.  
Et hunc intellectum fuisse cuiusdam Iudæi exprimit  
Hieronymus in prologo super Daniele, \* ubi  
dicit. Denique & Apostolum nostrum, scilicet  
dicebat Iudæus, non fuisse ausum affirmare se cor-  
pore raptum: sed dixisse, Siue in corpore, siue ex-  
tra corpus, nescio. Sed hunc sensum reprobatur Au-  
gustinus 12. \* super Genes. ad litteram, per hoc  
quod Apostolus dicit sciuisse se esse raptum, usque  
in tertium cælum. Sciebat ergo uerum esse tertiu cæ-  
lum id, in quod raptus fuit, & non similitudinẽ ima-  
ginariam tertii cæli. Alioquin si tertium cælũ nomi-  
nauit phantasma tertii cæli, pari ratione dicere potuit  
se in corpore raptum, nominans corpus propriũ cor-  
poris phantasma, quale apparet in somniis. Si autem  
sciebat esse uerum tertium cælum, sciebat ergo aut  
esse aliquid spirituale, & incorporeum: & sic non

Secunda Secunda S. Tho. HiH 4 poe-

*Super Quæst. cente-  
simã septuag. simã quã-  
sa Articulu sextum.*

**I**N ar. 6. eiusdem  
q. in respõsione  
ad ultimu, ubi  
August. recitatus di-  
cit. Hoc dicitur Paulo  
raptu ad plenã pfe-  
ctãq; cognitione re-  
ri, q Angelis inest,  
& c. cauis esto, & nõ  
intelligas q hoc tñ  
defuerit qñ, ut dixi-  
mus, simile est, im-  
mo maius iudicium  
de multis aliis, quã-  
doquidẽ multa alia  
nõ pertinebãt ad ip-  
sum Paulũ. Si autem  
in corpore uel extra  
corpus esse, uel rapti,  
ad se pertinebat. Re-  
minit autẽ huius so-  
lus August. non qñ  
hoc solũ exceptũ sit,  
sed quia hoc solum  
scriptum est. Et hæc  
de quæst. 175.

Veri. q. 13.  
artic. 5. El. 2.  
Cor. 12. lec.  
1. 6n.

Lib. 12. c. 23.  
rom. 3.

A medio il-  
lius. Incipit.  
Danielem  
Prophetam,  
tom. 6.  
lib. 12. c. 2. 3.  
4. & 28. 10. 3.

